

bodi mōre fakata, pripovedač to može samo tada kada u datosti fakta pokazuje zadatost. Montenj negde zapisuje: *imaginacija je dovoljno potpuna i raširena da bi obuhvatila kosmos kao svoj grad (l'imagination assez pleine et assez étendue pour embrasser l'univers comme sa ville)*. To jeste imaginacija koja omogućava da u pripovedanju osetimo da datost prerasta u zadatost. Ona će omogućiti da vidimo ono »mračno more u kojem nekad mrtvi nalažahu zemlju večnosti« [Krmača koja prožire svoj okot] ili »kapanje vode sa nevidljivih svodova... meljava večnosti u klepsidri vremena«. Pisati: praktikovati samo skepsu do akeze, izvežbavati stil u cilju stroge ekonomije enciklopedijske lapidarnosti ali i biblijske rečitosti.

Danilo Kiš i vizuelnost... Treba pogledati register svetlosti, rasprostiranje stvaralačke svetlosti u njegovoj prozi, one svetlosti »što prodire i kroz čvrsto stisnute kapke«, »Legendi o spavačima«, opis svetlosti koja obasja kurvu Marijetu u ambijentu ljubičastog enterijera »Posmrtnе počasti«], ili varijacije plavog u »Enciklopediji mrtvih«. Beležio sam najviše njegove razasute refleksije o flamanskim majstorima. »Pobočno postavljenе lampе«, »zaklonjene crvenim abažurom« u tom ljubičatom enterijeru sovetljavaju kao kod flamanaca. Pripovedač »Crvene maske sa likom Lenjina« govori o mogućem »flamanskom portretu« gde bi svetlost pala kroz zavesu. Na drugom mestu Kiš govori o tome da je pozitivističko prezrena formula sredine i rase primenljiva na ljude koliko je primenljiva na flamansko slikarstvo. Sećajući se na predeo rodnog kraja narator u jednoj pripoveti govori o zaledenoj reci po kojoj, kao na Brojgelovim pejsažima, »promišlu na čkaljkama deca«. Od Brojgela je Kiš mogao učiti brigu za detalje, zamah subjektivnosti, bogato opisivanje materije i atmosfere, raskoš boja ali i osećaj »trijumfa

smrti«. Od flamanaca uopšte istančanost forme, radost pripovedanja, interes za odnos svetlosti i tmine, isticanje suverenosti umetnosti protiv težu istorijskom patosu, naturalizam detalja ali i snažne vizije, posmatranje »organskog i neorganskog registra« kao delove metafizičkog jedinstva sveta.

Treba spomenuti da je bio jedan od retkih koji je na jugoslovenskom globusu mudro progovorio o problemu Srednje Evrope. Nije pao u iskušenje da simulira nepostojeću harmoniju, da inscenira koncept koji izrana iz zaboravljenosti da bi kao deus ex machina spasavao vrednosti u nestajanju, ali kao misilac sa paradigmatskim srednje-evropskim sudbinom snažno ukazao na značaj tog koncepta. Čini mi se da je osvetlio više načinost ovog koncepta u odnosu na jugoslovenski kulturni prostor — tako njegove refleksije o Krleži u ovom kontekstu bi mogle biti merodavne. Osmišljavanje paradigmatskog iskustva lutajućeg srednje-evropljanina svedeoće o etičkim motivima njegove umetnosti, o etičkoj stigmi promišljanja pojedinačnog i opštег.

Pre dva-tri meseca sam zadovoljno konstatovao kako je strogo, decidirano vukao linije razgraničenja naspram onih čija se sudbina i mišljenje gradi po standardima sredine i pragmatičkog etosa. Uostalom, sa takvom etičkom rigoroznošću je zatevao nezavisnost od vladajućih ideologija i kneževa (»Budi sumnjičav prema vladajućim ideologijama i kneževima«, »Ne budi poniran, jer kneževi bi te smatrali za slugu«). Ne mogu se oteti utisku da ima mnogo lažnog sjaja oko njegove smrti, kao da želimo zaboraviti hajke na njegovo mišljenje koje su ukazivale na bedu našeg duhovnog života. Zapravo, pitanje je da li smo uopšte spremni za recepciju njegove etičke rigoroznosti i estetske doslednosti?

držimo se distance!

(susret sa danilom kišem)

Putem telefona smo dogovorili susret. Istina, jutros u osam. Ali ni u koje drugo doba dana nisam nalazio ovog izvanrednog jugoslovenskog pisca u njegovoj sobi. A i u pospanosti dato obećanje je obećane. Tako da je sve, izgleda, u redu.

Uvodna igrarija

Otvaram se vrata lifta Hilton hotela, i upoznajemo se. Red bi bio da ovo bude uvod u radni dogovor, na kraju krajeva, sastali smo se da pripremim intervju sa njim. Za sada, ovo ipak pre odgovora uvodnoj sceni neke filmske komedije.

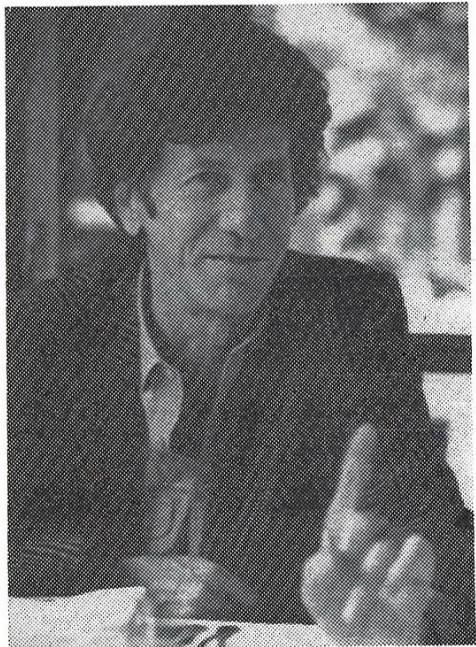
Ispostavlja se da smo trojica — novinar — na jednog pisca.

Mene bi sad zasigurno smetalo kada bismo se na vrat, na nos igrali pitanja i odgovora, umesto produbljenog, mirnog razgovora. Pouvikao bih se, kao što je i za očekivati, dok moje kolege završe posao. Danilo Kiš nas je medutim ljubazno prinudio da zajedno posedamo oko njega. Oko redosleda smo se u svakom slučaju dogovorili, insistiram na pravu poslednje reči (pitanja).

Dakle, držaću usta zatvorena i tokom dobrih dva sata čekati da mladi saradnik nedavno pokrenutog lista — koji je opet, želeo da bude prvi — konačno shvati da nije sam na svetu. Nakon njega, sledeći je kolega dnevнog lista, sa kojim zajedno »sedimo na iglama«...

U međuvremenu proučavam crte lica ovog pisca koji je izvanredno govoril madarski: poslednje vesti koje su doprile do mene bile su o teškoj bolesti. Na njemu nije odavala ni traga. Pomalo nervozan, ali to razotkriva ljubaznošću. Prijatan je sagovornik. Bar jedan od uzroka njegove nervoze uskoro biva otkriven: još od jutros putem telefona pokušava pronaći Eörsi Istvána, kako bi zajedno ručali, ali užalud. Inače ima sloboden dan, jer je to dan određen za obilazak grada, za učesnike konferencije pisaca međunarodne fonda-

cije Wheatland. Ovaj jugoslovenski pisac koji živi u Parizu, a kojeg Mala enciklopedija svetske književnosti određuje kao »srpskog« pisca, mada mu je otac madar a majka crnogorka, već je bio u Budimpešti. D. Kiš je izvanredan prevodilac, učinio je mnogo na popularisanju madar-

skog pesništva u Jugoslaviji. Ako ni zbog čega drugog, onda ga zbog toga volimo u Madarskoj, ali ipak ne toliko da ne bismo i osnovne podatke iz njegovog života mogli napisati pogrešno. A takve greške mogu se naći u pojedinim predgovorima njegovih knjiga objavljenih kod nas.

»Ja ću izgovoriti...«

Dva, tri puta, unatoč zadatom obećanju, prinuden sam ipak otvoriti usta, s ob-

zirom da je Kiš povremeno na srpsko-hrvatskom, povremeno na francuskom ubacio po koju reč ili izraz, te kako bi ubrzao tok razgovora, dobrovoljno pomazem prevodeći ih na madarski. U jednom trenutku — kada je moj kolega priupitao na kojim jezicima su mu objavljeni radovi — konačno sam se u potpunosti zaboravio i sam sam mu postavio pitanje. Jer je uočljivo da »Psalm 44« ne pominje. Onaj kratki roman, koji pre svega verno opisuje krvavo svedočanstvo žrtava fašizma.

* Ne dozvoljavam da se to delo prevede — izjavljuje odlučno.

* Zašto?

* Jer je suviše neposredno. U njemu ne ma distance. Od tada više ne pišem tako.

* Ali na madarskom je ipak objavljeno.

* To je nešto drugo: objavljeno je na vreme. TADA bih i francuskom ili engleskom prevodioci dozvolio da ga prevede. SADA to ne preporučujem ni madarskom.

Valjda je bilo suvišno da ga o tome da je ispituje. Pokrenula se jedna tema, jedna veoma važna tema u životu D. Kiša i u njegovoj literaturi. Ne može biti slučajnost: nakon samo nekoliko minuta, kada je razgovor »višeslojnom inicijativom«, »šarenilom nacionalnih odnosa«, »srednje-ističnim evropejstvom«, Beogradom, Budimpeštom, Parizom i još koječim obilazio poput mačke »vruću kašu«, pisac se neočekivano nasmejao i rekao:

* Izgovoriću ono što se vi, izgleda ne usudujete: moja sudbina je sudbina jednog jevreja. Jednog tipičnog evropskog jevreja.

A možda novinar koji ga je intervjuisao nije ni mislio na to.

Intermezzo

Neotesano bi bilo dva puta uzastopce goniti divljač kroz isto šiblje, ako želimo da je oslobođimo. Dakle: neću više podrobno ispitivati Kiša o tome šta za njega

znači poznavanje nekoliko jezika, iskustvo prevodioca, šta je od toga najviše do-prinelo njegovim proznim delima. . .

Dok sam se bio zamislio nad ovim, hol se ispunio žamorom: grupa ljudi koja je govorila francuski, smestila se u fotelje do naših. Mada je uključen magnetofon na vidljivom mestu, jedna gospoda čak ni to ne smatra nepristojnošću da se hitro obrati Kiš-u i — s obzirom na zajednička poznanstva — da ga uz nemirava tričari-jama s vremena na vreme.

Nakon toga, u vrevi, još samo sa pola uha čujem kako pisac objašnjava: »Tako nešto kao što je izraz »oči boje kleke« * ne bih nikada napisao na madarskom. Ali prevedeno na srpsko-hrvatski, zvuči kao zanimljiv spoj reči. Volim ovakvo prelaže-nje iz jednog jezika u drugi.«

Sada već na iznenadne promene glasova podizem pogled. Do tada ljubazan, pi-sac se očigledno oneraspoložio.

* No, ovo ovako ne ide. Treballo bi ih opomenuti da razgovaraju tiše. Kada bismo razgovarali na mom maternjem jeziku mogao bih održati pažnju bez obzira na buku, ali s obzirom da treba i da se koncentrišem na madarski, veoma mi smeta francuski na koji nesvesno obraćam pažnju. Opomenuću ih. Valjda, neka-ko sa ljubaznošću. . .

Potom ustaje, odlazi do njih, šapuće ne-što na uho gospodi od malo pre. Društvo je nakon nekoliko minuta ustalo, odlaze. Nisam baš sasvim uveren da nisu do srži uvredeni.

Danilo Kiš evo već desetak godina živi u Parizu, i pre toga je godinama radio kao lektor na različitim fakultetima ši-rom Francuske. A što se tiče pisanja, piše isključivo na srpskohrvatskom. Na ma-ternjem jeziku.

Maternji jezik

* Kako to — pitam ga kasnije kada smo ostali sami i nakon što je ponovo bezuspešno pokušao da telefonira — da čitalac vaših dela relativno mnogo može sazнатi o vašem ocu, dok o majci skoro ništa?

Kao da je jedva dočekao to pitanje, de-luje mi iskreno dok odgovara.

* Rado ču vam odgovoriti na to pitanje! U Madarskoj danas svi politiziraju. Razumem ja to, naravno, ali mi je i dosadi-lo. . . Dozvolite mi da ponovim ono što sam i juče u svom izlaganju na konferen-ciji rekao: čak i dobra politika ima nešto zajedničko sa lošom politikom, a to su fraze. »Dobrenamere« i tome slično. . . bolje da o tome više ne govorimo. A pita-nje koje se odnosilo na moju majku je pitanje PAR EXELLANCE u književnosti. Uveren sam da je opis lika majke mnogo teži problem u literaturi od opisa oca. Čak i kod Tolstoja, koji je bio nadasve vešt u opisivanju, u autobiografskoj trilogiji lik oca je mnogo uspešnije izgrađen, dok je lik majke bled. Zašto? Zato što je iz DOBRIH osećanja teško načiniti dobru prozu. Takvu koja neće biti sentimentalna. A kod mene je pogotovo od osnovne važnosti stvaranje distanice, ironičan od-nos prema glavnim junacima. . . Ne mogu ni da zamislim, da svoju majku ironič-но »obradim«. Opis mog odnosa sa maj-kom je opis apsolutno intimnog odnosa, odnosa koji je sastavni deo privatnog ži-vota — ja ne posedujem sredstva za tako nešto. . . Ali jedan alkoholu odan, »polu-ludi« otac, je za razliku od toga, već gotov prozni lik. Verujem da moja ljubav pre-ma ocu nije okrnjena time što sam ironič-но i sa distancicom naslikao njegov lik. Ali majku? Ne, to bi bilo nezamislivo!

* Povodom privatnog opisa. Da li imate običaj da vodite dnevnik?

* To ne. Suvise sam lenj za to. Crnogor-ska lenjost mi je u krvi. I beleške vodim samo za konkretno isplanirane rukopise. Mada baš beležaka imam u najvećoj me-ri.

* O čemu?

* O tome o čemu bih trebao da pišem, ako jednom u životu dodem do toga.

* Koliko se osećate Crnogorcem?

* Jako, kao dete sa majčinim sam usana-čuo i upoznao srpsko-crnogorske epske pesme. Ova vrsta pesme živi u meni do današnjeg dana kao »Poezija«. Moja maj-ka je naizust znala ove pesme, kao i svi crnogorci. Divno je bilo slušati iz njenih usta ZIDANJE SKADRA. . .

Narodni jezik čiji koreni datiraju iz srednjeg veka, kao intimni doživljaj iz de-tinjstva. Danas Danilo Kiš čak i to može osvanuti samo kroz izmaglicu udaljenosti. »Udaljenost« mu je inače ključna reč. Distanca unutar prostora i vremena. Ona je prisutna i u njegovom životu, ali je sva-kako osnovno obeležje njegove na ironiji izgradene proze.

Ne smeta mu što u Parizu uvek samo sa jednodnevnim kašnjenjem može dobiti u ruke časopise iz domovine, Jugoslavije. Držimo distancu od događaja — smatra kao pisac a i u privatnom životu.

Politika

Rado bih razgovarao nešto više o politi-ci sa D. Kišem, samo što je moj već pome-nuti kolega izgleda više bio informisan o »Grobnici za Borisa Davidovića«, za koju se inače smatralo da je politički senzacio-nalan opus, nego o drugim delima pisca, pa ga je sistematski ispitivao dakle o to-me. Naravno, i ja sam sam po tom pitanju žezeo da politiziram sa Kišem.

Postoji verovatnoća da će dok ovi redovi budu ugledali svetslost dana, i madar-ska čitalačka publika biti u mogućnosti da dode do te knjige (čiji je novosadski prevod na madarski kružio iz ruke u ruku u užem krugu ljudi). Onda će svako ponaosob moći da prosudi: govori ili Danilo Kiš nešto novo — nakon Koestlera i Solženjicina — o sudenjima i logorima u Sovjetskom Savezu.

* Ja ovu knjigu ne smatram za politič-ki spis. Kao književna tema me je privuk-lo to pitanje. I neka niko ne pita zašto za-lazim u probleme Sovjetskog Saveza, što ne metem pred svojim pragom. I ova knji-ga govori o evropejstvu, ako vam se tako svida, bavi se srednje-evropskim proble-mima, i ona se bavi jevrejskim-pitanjem.

* Zaista, — zapitao sam ga suzdržano (značući da će mi pristojnost i ljubaznost pisca to oprostiti) — zašto ne metete pred svojim pragom? I u Jugoslaviji je postojao lager, zatvor na malom jadranskom oto-ku, ozloglašeni Goli otok. On je postao pojam kojeg dugo vremena nije bilo pre-poručljivo ni spomenuti kod naših južnih suseda. Šta mislite o tome?

* Moje je mišljenje da je Goli otok bio jugoslovenski Auschwitz i Kolima. Isto tako im je prošlo za rukom da ga sakriju pred očima sveta, kao i Nemcima i Rusima. No na kraju se, naravno, ispostavilo da je nemoguće sakriti tako nešto: laži će izbiti na svetlost dana.

* Ova tema je već dospela pred jugoslovenskog čitaoca u obliku nekoliko knji-ževnih dela objavljenih tokom par poslednjih godina. . .

* Zadržimo se kod zaključka: to još ni-su remek-dela, šta više nisu čak ni dobre knjige. Dobre knjige o ovim užasima će tek onda biti napisane kada učesnici tih dešavanja više ne budu medu živima ka-da bude postojala neophodna distanca. . . Jer bez nje i o ovom pitanju stvaraće se samo publicistika, mada ono vapi za pravom književnošću. Setio sam se Ive Andrića, koji je napisao u jednom pismu — pokušaću tačno da ga citiram — nakon Prvog svetskog rata: »Danas je dužnost svakog jugoslovenskog pisca da ne piše o ratu.« Naravno, teško je pridržavati se ta-ko dobrog saveta.

Oprečna gledišta

D. Kiš je imao jedan spor — u književnom smislu — pre mnogo godina. Optuž-be, odgovori; valjda nepomišljeno prete-rivanje sa obe strane. Dragan Jeremić, koji je u međuvremenu preminuo (pitam Kiša o njemu, tačnije o tome sa kakvim emocijama danas gleda na taj sukob i na poznatog kritičara, ali on samo odgova-ra: »O mrtvima samo dobro, ili ništa. . .«), dakle, Jeremić je napisao čitavu knjigu protiv Kiša, u kojoj ga pored ostalog optužuje za plagiranje Borhesa.

Verovatno je i ovaj slučaj uticao bitno na to da Kiš od tada relativno suzio krug prijatelja pisaca u domovini. Mada sam čuo da ni u Francuskoj nije uključen u književni život, iako se prijateljski odnose prema njemu. Nedavno je povodom izlas-ka iz štampe francuskog prevoda »MAN-SARDA«, tamošnji književni i televizijski moćnik Bernard Pivot u svojoj poznatoj emisiji APOSTROPHE, razgovarao sa njim. (»Prijateljski je bio raspoložen, izra-zito prijateljski mi se obraćao. Šta više: konvencionalno. Nije bilo reči ni o ce-mu.«)

* Imate li televizor?

* Nemam. A nema ga ni žena sa ko-jom živim u Parizu.

* Da li ste nezainteresovani za fran-cuze ili za svet, uopšte?

* Što se tiče radoznalosti, radoznao sam, ali nije lako ni sa francuzima, ni sa svetom — glasi ironičan odgovor — u Francuskoj, za francuze — ovde ne govorim o prosečnim ljudima, već o velikim francuskim intelektualcima! — ne postoji Njegoš, Krleža ili Ady, Petőfi. Samo stručnjaci znaju za ova imena. Imaju za običaj da me — sumnjičavo — pitaju poznajem

li Zolu... Jednom sam na jedno takvo pitanje odgovorio: naravno, ali sam trenutno zauzet prevodenjem Lautreamont-a, što je i bilo istine. Taj francuski intelektualac — nije znao za Lautreamont-a. Ali mu služi na čast što je nazvao sutradan i saopšto mi kako ga je potražio u leksiku, i da je Lautreamont stvarno postojao, i da kada dode vreme, on će se upoznati sa njegovim stvaralaštvom. Eto tako mi živimo u Evropi.

»Vrhunac evropske književnosti«

Dok je u međuvremenu opet otrčao da telefonira, zamislio sam se nad njim: koliko puta je ponovio tokom ova tri sata — svoj trojici koji smo ovde sedeli i razgovarali sa njim — da valjda u Madarskoj najbolje poznaju njegovo stvaralaštvo. Mada su njegova dela prevedena na relativno mnogo jezika; na kraju krajeva od toga živi — mada skromno, ali živi — i to u Parizu. Nije zadovoljan time koliko ga poznaju i u njegovoj domovini.

Tek što se vratio i seo u »ispitaničku« stolicu, pitam ga o njegovoj naklonosti za eseje. Jer ne samo da ih piše, nego je i nedavno pripremio interesantan izbor »osvežavajućih« jugoslovenskih literarnih eseja za izdavačku kuću Evrope, u Budimpešti.

* Vidite, o ovome u Jugoslaviji kao da ništa ne znaju, ne »beleže«, ne pominju, uopšte to nisu primili znanju. Inače, jako volim esej kao književni oblik. Desi se da na neku inicijativu spolja ili molbu, napišem po koji esej, ali samo ako postoji i unutrašnji poticaj. Tako je bilo i poslednji put sa Nabokovim, pisao sam o njemu na francuskom inicijativu (naravno na srpskohrvatskom što su posle preveli na francuski, nadam se da će se pojaviti i u originalu). Zapisaо sam sebi o kome bih još rado pisao — ako Bog bude tako hteo. Koestler i Kosztolányi su na čelu niza.

* Šta biste pisali o Kosztolányi-u?

* Prvo to da je ostavio dubok utisak na mene kao čitaoca bez ikakvog pokušaja da ostvari bilo kakav uticaj na mene kao prozognog pisca. Verujem, priznaje, a to bih napisao kao drugo: Kosztolányi se može staviti paralelno uz Falubart-a, njegova tri romana: »Neron«, »Ševa« i »Slatka Ana« su vrhunac evropske književnosti. Govorim o tome. Često govorim o tome u Francuskoj, nedavno sam održao jedno predavanje u kojem sam izneo i naglasio ovo ubedjenje. Između ostalog, toliko sam govorio u poslednje vreme francuskim izdavačima o Kosztolányi-u da sada kao da im je ovo ime uvuklo u uho. (Naravno, uvek ljubazno pribeleže njegovo ime u svoje beležnice). Valjda će se i odlučiti da ga objave u novom prevodu — ili će možda uzeti prevode objavljene za vreme rata, koji nisu privukli preveliku pažnju — i konačno štampati njegove romane.

Hteli ne hteli ime Kosztolányi-a je završna reč našeg razgovora. Više ga ne mogu pitati da li zajednička domovina, čak i zajednički rodni grad igra nekakvu ulogu u stvaranju ove naklonosti.

Jedan Rus i jedna Jugoslovenka prilaze Kiši i pozivaju ga na ručak. Nema dileme, došlo je vreme ručku. Eörsija nije našao, pa tako odlazi sa njima.

Razgovor vodio: Csala Karoly
Razgovor je objavljen u oktobarskom broju madarskog časopisa »Kritika« 89/10

Prevela: Silvia Njari

* U madarskom jeziku pridev: »kokényszemű« koji jednom rečju metaforički opisuje boju očiju uporedujući ih sa bojom kleke.

za stolom, poslijepodne, nad podzemljem tomaž šalamun

KRUH

Izdržiš li Vrata, izdržaćeš i Krušku.
Sok, bijeli prah će te uspavati. Avioni
urlaju, plavi kukurijeci prskaju. Živim u
toploj štruci. Duša je gljiva u celofanu,
prozor je prozor, izvor noći. Šprica krv, pulsira
žila, voće pada na krov, u vodu.
Ptice kruže. Rijeka na koljenima puže u
zgrušanoj, smedoj, masnoj vodi. Vidi ništa.
Vidi komad ugljenisanog mesa. Svarun pjeva
tamo daleko. Na metrima balvana je osušeno
krzno. Opet imaš vrčić oko vrata?

Tvoji udovi se iskrivljuju, miropomazuju.
Hoću da se pozdravljam, ljubim.
Hoćeš li oprati ruke kada ideš na voz?

O PREDJELU

Zgulio sam twoje tijelo i kao meke
kriške rasuo ga po zelenom asparagusu.
Miriše na skaj. Kantne skija zgulile su mi
lak na desnoj unutrašnjoj strani Vise. Nećemo
se zaplatiti i uhvatiti. Već odavno mi je
naduvalo trbuš i dižu me. Ali
ti si kao male žabe, prilijepjen na dno dolina.
Skoče kada ih sunce zgrije. Rega, rega, kuak,
kuak. Rega, rega, kuak, kuak. Tu su žabe svadbu
imale. A tamo ti noću zamjenjuješ katove
i opipavaš svoj Bloomsbury. Melanholija je
drugog tipa, a na markama vijore zastave.

Ništa nije tako kao što predstavljaš, izuzev
Loyole i svodova naših usta. Lomljenje
tvojih kostiju i šina tu je još dramatičnije,
slade. Tvoje srce je moj orah.

**

Ali i sija i miriše. Daje med. Kegle
požderu sve. Raseljeni smo tamo gdje smo
startovali. Pakao je sve bez vlage. Gle,
odguruje se i pomjera, šiljcima. Kao
noge paukova. A onda opet sve sabiješ,
satres, zaliješ. Tako da tiktaka meko, gлатко.

EDVARDO KOČEKU

ZA SEDAMDESETOGODIŠNJCU
Izbjegavao sam te, veliki pjesnike
i mislioče, jer si mi bio preteško
breme. S bijesom sam povukao rez za sobom,
jer sam htio biti odmoran, lagan,

okretan. Sitno zrno praha svjetlosti,
koje za vrijeme plesa hrska hostije muza
šale radi i pljuje košpice svih narandžastih
plodova visoko u zrak. Ti si

izgledao snažan, a ne narandžast. Da
blješte, da se vide, da djeca prstima
pokazuju za letom šarenih zmajeva. Bio sam poput
jabuke koja sama nije svjesna ko joj je

navodnio zemlju. Danas znam ko je,
više od bilo koga od nas, tvorac
naše slobode. Sada me potresa
ganuće i brzo čući čašu

u Tvoje zdravlje. Znaš, baš zato što je
praznik, moram nastaviti
sa svojim hrskanjem. Osjećam da
radost svakim trenutkom snaži.

GROZD

S kože se razljevaju slapovi. Ali
pogledaj, pozvao si me, dan
prije nego što si umirao. Sa usta čipki, barbar
glatkih, baršunastih očiju. Tvoj osmijeh
vaza, pušio si. Slomije li se balvan? Uvije
li se? Spoticao sam se oko vrata
Korčule. Priča zablašti. Kitu se
slomije vrat. Poput harpuna sam. Poput
harpuna. Ne mogu više napolje. Kocka
šećera na ramenu, u vreći. Zaspao
je tvoj osmijeh, spi. Plamsaju li
ti patuljci s trepavica i okreću li se
u zraku? Mana su medu mojim prstima.
Miriše na Provansu. Na rue de France.

Zoran Puric

**

Daj bože da ga nadem u podzemlju!
Sio sam sebi pantalone i nogu ti spustio dolje.
Tamo. Da pliva. Sama.
Da skače.

Da luduje sama, nema iskustva biti otrgnuta.
Ništa ne prepoznaje, kao ti.
Načiniš li je keglom, padne.
Gurneš li je u gusto blato,

boji se da je u močvari.
A nije u močvari, glupače,
tu si ti, sam, bez nje,
ona je relativno još na topлом i sigurnom.

ACQUA ALTA

U nosu imaš svjetlu, probušenu
dugmad da možeš disati kao vodoskok.
Krešte nepoznate vrste ptica,
psi laju u dolini. Noge i bokovi

bijeli, usta crvena. Ne vidi ti se
koža ispod površine. Svijet je pojeo
bombu. Zavolio bijeli, prhki
šećer. Provalio u ostavu.

Digao vrata sa baglama.
Krv ptičijih vratova ključa
u tvojim zapešćima. Kamen

mudrosti još je topao i vlažan.
Leži. Ti spiš. Cvjet drhti.
Monsuni se prelijevaju u svili.

/1974/